

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування вищого навчального закладу)

Економічний факультет

(назва інституту / факультету)

Кафедра обліку, аналізу і аудиту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»

(назва програми)

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробники: Танасієва Марина Миколаївна, к.е.н., доц., асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/tanasiyeva-maryna-mykolayivna>

Контактний телефон +38(0372)522691

E-mail: m.tanasiyeva@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3014>

Консультації очна консультація: середа 14.00-15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Зовнішньоекономічна діяльність являється перспективним напрямком господарювання суб'єктів підприємництва, оскільки дає змогу розширити конкурентні позиції підприємства та формує вагомому частку поповнення державного бюджету країни. Вихід суб'єктів господарювання України на світовий ринок потребує опанування ними теоретичних аспектів та практичного досвіду встановлення економічних зв'язків із закордонними партнерами (нерезидентами) та здійснення зовнішньоекономічних операцій (товарних, фінансових, валютних, бартерних). Безумовно, система управління зовнішньоекономічною діяльністю вимагає глибоких знань у сфері бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій та їх оподаткування. Все це потребує підготовки висококваліфікованих кадрів зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини», які б могли на належному рівні та в установленому законодавством порядку здійснювати: укладення зовнішньоекономічних контрактів та їх реєстрацію, митне оформлення, облік основних зовнішньоекономічних та валютних операцій, зовнішньоекономічні розрахунки, оподатковувати експортно-імпорتنі операції, а також складати звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

2. **Мета навчальної дисципліни (Облік ЗЕД):** оволодіння базовими теоретичними знаннями і набуття практичних навичок щодо особливостей формування системи обліку та оподаткування основних зовнішньоекономічних фінансово-господарських операцій суб'єктів підприємництва.

3. **Пререквізити.** Вивчення навчальної дисципліни «Облік ЗЕД» базується на засвоєнні знань з таких навчальних дисциплін «Облік і аудит», «Зовнішньоекономічна діяльність», «Міжнародна торгівля», «Міжнародна економіка», «Гроші і кредит». **Постреквізити.** Засвоєння набутих знань та практичних навичок навчальної дисципліни «Облік і оподаткування ЗЕД» посилять паралельне або потенційне вивчення таких навчальних дисциплін «Міжнародна торгівля», «Міжнародний економічний аналіз».

4. Результати навчання:

Компетентності, які забезпечує навчальна дисципліна «Облік ЗЕД» відповідно до освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»:

Фахові компетенції:

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Очікувані програмні результати

ПРН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

5. Опис навчальної дисципліни
5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль												
Змістовий модуль 1.												
ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ЗЕД												
Тема 1. Теоретико - правові основи обліку зовнішньоекономічної діяльності	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Зовнішньоекономічні контракти й особливості відображення інформації в системі бухгалтерського обліку	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Облік валютних операцій	18	6	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Облік розрахункових операцій	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	42	14	14	-	-	14	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2.												
ОБЛІК ОКРЕМИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ СУБ'ЄКТІВ ЗЕД												
Тема 5. Облік експортних операцій	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Облік імпорتنих операцій	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Облік бартерних операцій	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Облік операцій з давальницькою сировиною	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	48	16	16	-	-	16	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	30	30	-	-	30	-	-	-	-	-	-
Підсумкова форма контролю	Екзамен											

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Питання	Кількість годин
1	Теоретичні і правові основи зовнішньоекономічної діяльності та її обліку і оподаткування	1. Нормативне забезпечення бухгалтерського обліку міжнародних економічних операцій. 2. Напрямки удосконалення податкового законодавства у зовнішньоекономічній діяльності. 3. Проблеми обліку зовнішньоекономічної діяльності та шляхи їх вирішення.	2
2	Зовнішньоекономічні контракти й особливості відображення інформації в системі бухгалтерського обліку	1. Порядок оформлення Вантажної митної декларації.	2
3	Облік валютних операцій	1. Відображення в обліку курсових різниць відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	6
4	Облік розрахункових операцій	1. Особливості відображення в обліку експортера факторингових та форфейтингових операцій	4
5	Облік експортних операцій	1. Порядок митного оформлення експортних поставок та їх відображення в бухгалтерському обліку. 2. Облік авансових платежів та гарантійних сум. 3. Облік продажу товарів через посередника. 4. Облік експорту робіт, послуг, прав	4
6	Облік імпорتنних операцій	1. Особливості митного оформлення та сплати митних платежів при імпорті 2. Порядок оформлення та приймання імпорتنних товарів в разі виявлення дефектів або нестач 3. Особливості документального оформлення та відображення в обліку імпорту робіт та послуг	4
7	Облік бартерних операцій	1. Поняття, різновиди та вимоги до оформлення бартерних договорів. 2. Визнання доходів і витрат за бартерним контрактом.	2
8	Облік операцій з давальницькою сировиною	1. Особливості документального оформлення операцій з давальницькою сировиною у резидента-виконавця. Особливості документального оформлення операцій з давальницькою сировиною у резидента-замовника	4
9	Звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	1. Форми статистичної звітності, що складаються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. 2. Форми податкової звітності, щодо ведення зовнішньоекономічної діяльності.	2
Разом			30

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);

МН 2 – семінари, практичні та лабораторні роботи;

МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);

МН 4 – пояснювально-ілюстративні методи;

МН 8 – ситуаційні завдання;

МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);

МН 10 – самостійна робота;

МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;

МН 12 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси/платформи, web-конференції, вебінари тощо);

МН 13 – інші методи навчання.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Засоби оцінювання:

ЗО 1 – фронтальне опитування;

ЗО 2 – індивідуальне опитування;

ЗО 3 – стандартизовані тести;

ЗО 4 – розв'язування практичних ситуацій;

ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;

ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);

ЗО 7 – розроблення та захист проєктів (наскрізних, індивідуальних, командних, дослідницько-творчих та інших);

ЗО 11 – реферати, есе та доповіді;

ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на наукових заходах;

ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань.

ПК – підсумковий контроль – (екзамен).

Результати поточного оцінювання навчальних досягнень відображаються у *Журналі успішності* (за темами) викладача.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
ЗМ 1					ЗМ 2							
T1	T2	T3	T4	Разом	T5	T6	T7	T8	T9	Разом		
7	7	8	8	30	6	6	6	6	6	30	40	100

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю (30 балів за 1 змістовий модуль та 30 балів за 2 змістовий модуль) і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (здачі екзамену).

З навчальної дисципліни «Облік ЗЕД» проводиться семестровий *екзамен*. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання, тестові завдання, визначення термінів з глосарію та виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені, входить: 2 теоретичних питання по 10 балів (сумарно 20 балів), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5 балів), визначення 3 термінів - по 1 балу (сумарно 3 бали), виробничу ситуацію (12 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

12 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка на національній шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення
відмінно	A (90-100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання
	F (1-34)	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення термінів з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно

сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «E» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна) література

1. *Танасієва М.М.* Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 100 с.
2. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / за заг. ред. С.О. Кузнецова. – Х. Видавництво Іванченка І.С. – 2019. – 226 с.
3. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Т.Г. Ковальчук. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. – 216 с.
4. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. Засадний Б.А. – К. : Кондор- Видавництво, 2015. – 286 с.
5. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М.Р. Лучко, Н.Г. Мельник, С.В. Сисюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 356 с.
6. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Манойленко, М. В. Рета, Н. Ю. Єршова, Н. В. Куліченко; - К.: ЦУЛ, 2014. – 363 с.
7. Волкова І. А., Реслер М. В., Калініна О. Ю. Облік зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 304 с.
8. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т. В. Давидюк [та ін.] ; Харківський політехнічний ін- т, нац. техн. ун-т. – Харків : ВД «Гельветика», 2016. – 392 с.
9. Облік, аналіз та аудит ЗЕД: навч посібник / Маслак О.О., Жежуха В.Й. – К.: Каравела, 2015 – 400 с.
10. Фатенок-Ткачук А. О. Облік та оподаткування міжнародних операцій: конспект лекцій для студентів спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання / Алла Олександрівна Фатенок-Ткачук. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2016. – 108 с.

8.2. Нормативна база

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 2. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1-34. URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku?app_id=24
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996–XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

8. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

10. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 р. № 351-XIV (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text>

9. Інформаційні ресурси

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
4. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України
5. <http://www.apu.com.ua> – офіційний сайт Аудиторської палати України
6. <http://www.sta.gov.ua> – офіційний сайт Державної податкової служби України
7. <http://www.pfu.ua> – офіційний сайт Пенсійного фонду України
8. <http://www.dkrs.gov.ua> – офіційний сайт Головного державного контрольного управління
9. <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики
10. <http://www.dmsu.customs.gov.ua> – офіційний сайт Державної митної служби України
11. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України
12. <http://www.ukr.buhgalter.com.ua> - спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів,
13. <http://www.mon.gov.ua> - офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
14. <http://www.nau.ua> - інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
15. <http://www.balance.ua> - електронна версія газети «Баланс»
16. <http://www.vobu.com.ua> – електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік»
17. <http://www.uasaa.org> – офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів
18. <http://www.nbuy.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського